

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою МДУ

від 26.12.2026 протокол № 6

введено в дію наказом МДУ

від 26.12.2026 № 149

Гетяна МАРЕНА

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників,

директорів та заступників директорів закладів

загальної середньої освіти

**«СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ
ТА РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОГО КАПІТАЛУ»**

Київ – 2026

Розробник: Маріупольський державний університет (Задорожна-Княгницька Леніна Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, декан психолого-педагогічного факультету)

Напрямок підвищення кваліфікації: підготовка надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма з підготовки (підвищення кваліфікації) надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти (Наказ МОН від 13.09.2024 №1311)

Термін дії програми: з 01.02.2026 до 01.02.2030 року

Рецензенти:

Гречаник Наталія Ігорівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри управління та освітніх технологій, Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Борисенко Лілія Семенівна - директор Комунального закладу «Маріупольський навчально-виховний комплекс "Ліцей-школа №48" Маріупольської міської ради Донецької області»;

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Трансформація системи загальної середньої освіти в контексті реалізації Концепції Нової української школи вимагає докорінного перегляду підходів до управління людськими ресурсами. З огляду на це актуальність програми зумовлена наступними чинниками:

1). ***Соціально-психологічний запит.*** В умовах воєнного стану та поствоєнного відновлення в Україні, високого рівня стресогенності освітнього середовища педагоги потребують фахової підтримки. Супервізія стає ключовим інструментом профілактики професійного вигорання та збереження кадрового потенціалу.

2). ***Необхідність розбудови інституту супервізії в Україні.*** У Законах України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» визначено засади професійного розвитку педагогічних працівників і передбачено надання їм професійної підтримки та допомоги шляхом здійснення супервізії. У Законах України «Про освіту» (от. 59) та «Про повну загальну середню освіту» (п. 2 ст. 54) задекларовані поняття професійного розвитку педагогічних працівників та надання їм професійної підтримки та допомоги. Зазначені положення створюють нормативно-правове підґрунтя для формування та розвитку інституту супервізії в системі загальної середньої освіти України.

3). ***Управлінська доцільність.*** На сучасному етапі керівник закладу освіти має перейти від моделі «адміністративного контролю» до моделі «професійної підтримки та менторства». Впровадження супервізійних практик дозволяє підвищити якість освітньої діяльності через рефлексію та партнерську взаємодію, що є фундаментом внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Програма курсів підвищення кваліфікації «Супервізія: стратегії професійної підтримки та розвитку педагогічного капіталу» спрямована на набуття й удосконалення компетентностей із здійснення супервізії у сфері загальної середньої освіти, має універсальний характер і передбачає підготовку супервізорів для початкового, базового та профільного рівнів середньої освіти з урахуванням специфіки відповідних професійних і освітніх стандартів, а також керівників та заступників керівників закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть організаційний супровід супервізії педагогів.

Програму розроблено на основі Типової програми з підготовки (підвищення кваліфікації) надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти (Наказ МОН від 13.09.2024 №1311) та з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988; відповідно до Порядку надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії)» (Наказ МОН від 14.06.2024 №855; постанови Кабінету Міністрів України від 05.07.2024 № 796 «Деякі питання надання субвенції з

державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2024 році»; професійного стандарту за професією «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» (Наказ Мінекономіки України від 17.09.2021 р. № 568-21) та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225).

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які надаватимуть професійну підтримку та допомогу педагогам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти; керівники / заступники керівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть організацію супервізії педагогічних працівників.

Обсяг (тривалість): 30 год. (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: форма організації освітнього процесу за Програмою являє собою короткостроковий курс протягом 2-х тижнів в синхронному режимі. Підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання здійснюється із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Навчальні заняття проводяться з використанням програмних засобів для організації відео- та вебконференцій із забезпеченням зворотного зв'язку та обов'язковою участю слухачів.

Очікувані результати навчання можуть відрізнятися від пропонованих та визначаються з урахуванням професійних потреб, кваліфікаційної категорії, педагогічного стажу та досвіду професійної діяльності педагогічних працівників.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна / дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: вдосконалення професійних компетентностей керівників / заступників керівників та педагогів закладів освіти щодо організації та здійснення супервізії як інструменту професійної підтримки педагогічних працівників, сприяння їхньому фаховому зростанню та емоційній стійкості.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглиблення знань щодо нормативно-правового регулювання і організаційно-методичних засад надання професійної підтримки педагогічним працівникам (здійснення супервізії);
- формування цілісного уявлення про теоретичні основи та практичні механізми здійснення супервізії, особливості побудови й упровадження різних моделей супервізії у системі загальної середньої освіти;
- розвиток комплексу професійних компетентностей, необхідних для планування, організації та реалізації супервізійного циклу, добору й

застосування ефективних форм, методів та інструментарію супервізії (від запиту та спостереження до надання розвивального зворотного зв'язку), а також для аналізу, узагальнення та верифікації результатів супервізії;

- засвоєння алгоритму впровадження системи внутрішньої супервізії в організаційну культуру школи;

- розвиток загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників, зокрема здатності до професійної рефлексії, саморегуляції, самооцінювання та безперервного професійного розвитку.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: Програма підвищення кваліфікації сприяє вдосконаленню релевантних компетентностей, передбачених професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (затвердженом наказом МОН від 29.08.2024 № 1225) та професійним стандартом «Керівник (директор закладу загальної середньої освіти)» (затвердженом наказом Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21):

- здатність до створення педагогічних та організаційних умов для безперервного професійного розвитку педагогічних працівників, усвідомлення й цінування взаємозалежності учасників освітнього процесу (відповідає компетентності Б2.3 професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та компетентності А3.3 професійного стандарту «Керівник (директор закладу загальної середньої освіти)»);

- здатність мотивувати і стимулювати персонал закладу освіти до професійного розвитку, здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег (відповідає компетентності Д1.1 професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та компетентності А3.4 професійного стандарту «Керівник (директор закладу загальної середньої освіти)»);

- здатність забезпечувати наставництво, супервізію, надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку (відповідає компетентності Д1.2 професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та компетентності А3.5 професійного стандарту «Керівник (директор закладу загальної середньої освіти)»).

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами проходження курсів підвищення кваліфікації слухач/слухачка має:

- знати й розуміти нормативно-правові засади здійснення супервізії в системі загальної середньої освіти, вимоги чинних державних і професійних стандартів до супервізійної діяльності;

- пояснювати та застосовувати теоретичні підходи, принципи й моделі супервізії у професійній діяльності;

- планувати, проєктувати та реалізовувати цикл супервізії відповідно до визначених цілей, потреб педагогічних працівників і контексту закладу освіти;

- добирати та використовувати ефективні форми, методи й інструменти супервізії з урахуванням професійних запитів, етичних норм і принципів педагогічного партнерства;
- аналізувати, узагальнювати та верифікувати результати супервізійної діяльності, формулює обґрунтовані висновки та рекомендації;
- демонструвати здатність до професійної рефлексії, саморегуляції та самооцінювання власної супервізійної діяльності;
- усвідомлювати необхідність і демонструвати готовність до безперервного професійного розвитку та самовдосконалення у сфері супервізії.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: система оцінювання базується на компетентнісному підході та принципах андрагогіки. Оскільки супервізія являє собою практичну діяльність, оцінювання є не просто перевіркою знань, а підтвердженням здатності педагогічного працівника, керівника чи заступника керівника закладу освіти діяти у складних педагогічних ситуаціях.

Модель оцінювання - накопичувальна (100-бальна система). Результат складається з трьох компонентів, представлених у таблиці

Компонент оцінювання	Вид діяльності	Макс. балів
Поточний	Участь у тренінгах, рольових іграх, дискусіях, моделюваннях супервізійних сесій, аналізі кейсів	40
Проміжний	Виконання практичних завдань	20
Підсумковий	Захист випускної роботи (проєкту)	40
РАЗОМ		100

Оцінювання здійснюється за чотирма основними критеріями:

1. Когнітивний (знання): демонстрація розуміння суті супервізії, знання нормативної бази, принципів та етичного кодексу діяльності супервізора.

2. Технологічний (вміння): демонстрування вміння застосовувати інструменти (моделі GROW, техніка «сендвіча», активне слухання) під час симуляційної супервізійної сесії.

3. Комунікативний (взаємодія): демонстрування вміння створювати безпечне середовище, дотримуватися партнерської позиції, уникати директивності та оціночних суджень.

4. Аналітико-рефлексивний: демонстрування здатності аналізувати власну діяльність як супервізора та прогнозувати вплив супервізії на професійний розвиток супервізанта/супервізантки.

Зміст підсумкової атестації полягає у захисті розробленого кожним слухачем / слухачкою проєкту супервізії.

Шкала оцінювання результатів

Бали	Рівень досягнень
90–100	Слухач/слухачка вільно володіє інструментами, виявляє високу емпатію та готовність до впровадження системи в закладі освіти.
75–89	Слухач/слухачка розуміє алгоритми, але потребує додаткової практики у застосуванні складних технік зворотного зв'язку.
60–74	Слухач/слухачка володіє теоретичною базою, проте відчуває труднощі у переході від контролюючої позиції до підтримуючої.
менше 60	Слухач/слухачка не опанував/ не опанувала базові принципи супервізії.

Для отримання сертифікату слухач/слухачка має накопичити за всіма компонентами оцінювання не менше 60 балів.

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами успішного завершення навчання за освітньою програмою слухачі отримують сертифікат про підвищення кваліфікації обсягом 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Вартість: 10 слухачів –1490,00 грн
 15 слухачів –1300,00 грн
 20 слухачів –1100,00 грн

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено формування змісту за модульним принципом, де 70% часу відведено на практичну підготовку, що передбачає широке використання інтерактивних методів навчання (тренінги, рольові ігри, моделювання супервізійних сесій, аналіз кейсів тощо).

Самостійна робота передбачає розроблення кожним слухачем/слухачкою індивідуального проекту – індивідуальної карти впровадження супервізії для окремого педагогічного працівника або супервізійної моделі для конкретного закладу загальної середньої освіти. Розроблений проєкт дозволить трансформувати отримані теоретичні знання (про моделі, техніки та етику супервізії) у конкретний алгоритм професійних дій з урахуванням потреб певного педагога або специфіки конкретного закладу освіти, уможливить адаптацію інструментарію супервізії до реальних потреб педагогічного колективу.

Підсумкові заходи передбачають презентацію та захист розробленого проєкту. Таким чином слухач/слухачка завершить навчання, маючи валідовану експертами «дорожню карту», що мінімізує ризики формального підходу до здійснення супервізії в закладі освіти.

Зміст програми складається з двох модулів та семи взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі розробляють та захищають проєкт організації супервізії. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 балів. Прохідний бал – 60. Учасники, які успішно пройшли навчання та захистили підсумковий проєкт, отримують

сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год, з них: 6 год – лекційні заняття, 16 год – практична робота, 6 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи (захист розробленого проекту).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУПЕРВІЗІЇ У ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ					
Тема 1.1. Теоретичні, нормативно-правові та ціннісні засади супервізії	2	2	-	-	4
Тема 1.2. Андрагогічний підхід у супервізії	2	2	1	-	5
Тема 1.3. Професійна компетентність супервізора		2	1	-	3
Разом за модулем	4	6	2	-	12
МОДУЛЬ 2. СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ					
Тема 2.1. Методи та форми супервізії	2	2	-	-	4
Тема 2.2. Процедура організації і здійснення супервізії	-	2	-	-	2
Тема 2.3. Технології та інструментарій супервізора	-	4	1	-	5
Тема 2.4. Документальне забезпечення супервізії		2	1	-	3
Разом за модулем	2	10	2	-	14
Підготовка проекту супервізії			2	-	2

Підсумкові заходи				2	2
Усього	6	16	6	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУПЕРВІЗІЇ У ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Тема 1.1. Теоретичні, нормативно-правові та ціннісні засади супервізії

Огляд законодавства, що регулює супервізію в освіті. Сутність супервізії, її цілі, функції та завдання. Супервізор та супервізант, особливості їхньої взаємодії на основі цінностей НУШ. Сфери підтримки педагогічних працівників. Відмінність супервізії від інспектування та менторства. Теорія і практика супервізії в освіті України. Міжнародний досвід здійснення супервізії. Переваги та виклики впровадження супервізії у загальній середній освіті в Україні в умовах сьогодення.

Тема 1.2. Андрагогічний підхід у супервізії

Основні положення сучасної андрагогіки. Супервізія крізь призму принципів андрагогіки (розуміння потреб дорослих, стимулювання до саморозвитку тощо). Врахування андрагогічного підходу під час роботи із супервізантами; самостійність, опора на особистий та професійний досвід, індивідуалізація, системність, елективність, актуалізація результатів навчання, професійна підтримка, розвиток освітніх потреб. Принципи супервізії: людиноцентризм, доступність, відповідальність, академічна доброчесність, академічна свобода, добровільність, об'єктивність, гуманізм, демократизм, сприяння навчанню впродовж життя.

Тема 1.3. Професійна компетентність супервізора

Характеристика цінностей супервізора (загальнолюдські, професійні, демократичні). Супервізор як лідер освітніх змін. Професійні та особистісні якості супервізора. Ключові компетентності супервізора. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Професійний розвиток та саморозвиток супервізора.

МОДУЛЬ 2.

СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Тема 2.1. Методи та форми супервізії

Методи супервізії, які добираються відповідно до конкретної ситуації та етапу здійснення супервізії: бесіда (діалог), консультування, спостереження, опитування, самооцінювання, аналіз документів. Форми організації та проведення супервізії (за способом організації: очна, очно-дистанційна, дистанційна; за кількістю учасників: індивідуальна і групова).

Тема 2.2. Процедура організації і здійснення супервізії

Цикл супервізії. Три етапи циклу супервізії: підготовчий, основний, заключний. Підготовчий етап (забезпечення умов для здійснення супервізії/-й): самооцінювання професійної діяльності супервізантом, визначення напрямів професійного розвитку чи педагогічних проблем; формування плану та графіку здійснення циклу супервізії; вибір форм і методів здійснення супервізії. Основний етап (здійснення супервізійної/-их сесії/-й): реалізація плану здійснення супервізії за узгодженим графіком; коригування плану здійснення циклу супервізії та графіка (за потребою). Заключний етап (узагальнення, верифікація результатів): анкетування супервізора для отримання зворотного зв'язку та подальшого планування заходів з надання професійної підтримки та допомоги (за потребою); складання супервізором документації за результатами циклу супервізії; звіт про здійснення супервізії.

Тема 2.3. Технології та інструментарій супервізора

Партнерство та стилі взаємодії супервізатора й супервізита. Сутність супервізії «рівний-рівному» та особливості здійснення професійної комунікації у межах супервізії. Техніки активного слухання: побудова рапорту («зчитування» емоційних станів педагога; вербальне віддзеркалення, уточнення та резюмування; пауза як елемент впливу). Мистецтво «сильних запитань» (характеристика прийомів комунікації «відкритість та орієнтація на майбутнє», дистанціювання, масштабування (шкалювання)). Технології розвивального зворотного зв'язку: модель «Сендвіча», модель BOFF.

Тема 2.4. Документальне забезпечення супервізії

Орієнтовні зразки документів для здійснення супервізії: запит на проведення супервізії; договір з проведення супервізії; план-графік проведення супервізії; акт здачі-приймання наданих послуг супервізії; звіт про проведення супервізії, свідоцтво про проходження супервізії.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Компаративний аналіз понять «контроль» та «супервізія» за критеріями (мета, рольова позиція, характер комунікації, кінцевий

документ/результат).

2. SWOT-аналіз впровадження супервізії (робота в групах).
3. Проєктування індивідуальної траєкторії підтримки на основі наданого «профілю педагога».
4. Побудова «колеса компетентностей супервізора».
5. Моделювання «етичного кодексу супервізора ЗЗСО» (групова робота над розробленням 10 ключових правил супервізора).
6. Робота з конструктором «Метод під ситуацію» (вибір та обґрунтування оптимального методу та форми супервізії в залежності від пропонованої ситуації).
7. Розроблення чек-листа для методу спостереження за діяльністю супервізанта.
8. Моделювання підготовчого етапу супервізії та розроблення «дизайну циклу супервізії».
9. Проєктування «Договору про довіру»

3.2. Завдання для підсумкового контролю

Зміст підсумкової атестації полягає у розробленні й презентації проєкту у вигляді індивідуальної карти впровадження супервізії для окремого педагогічного працівника або у вигляді супервізійної моделі для конкретного закладу загальної середньої освіти.

Структура проєкту вигляді індивідуальної карти впровадження супервізії для окремого педагогічного працівника:

- аналіз потреб педагога (кого і з яких питань ми будемо супервізувати?);
- план-сценарій однієї супервізійної сесії (запит, спостереження, зворотний зв'язок);
- інструменти вимірювання успіху (за якими показниками визначаємо позитивну динаміку професійної діяльності педагога та підвищення рівня вирішення професійного запиту?).

Структура проєкту у вигляді супервізійної моделі для конкретного закладу загальної середньої освіти:

- аналіз потреб педагогічного колективу (кого і з яких питань ми будемо супервізувати?);
- обрана модель супервізії (індивідуальна чи групова);
- план-сценарій однієї супервізійної сесії (запит, спостереження, зворотний зв'язок);
- інструменти вимірювання успіху (за якими показниками визначаємо позитивну динаміку професійної діяльності педагогів та підвищення рівня вирішення їхнього професійного запиту?).

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» (зі змінами № 3143-IX від 10.06.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Лист МОН № 1/18776-24 від 14.10.2024. Методичні рекомендації щодо надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/metodychni-rekomendacziyi-shhodo-zdijsnennya-superviziyi-mon.pdf>
4. Наказ Міністерства освіти і науки від 18.10.2019 № 1313 «Деякі питання організації та проведення супервізії»: URL: <https://imzo.gov.ua/2019/10/21/nakaz-mon-vid-18-10-2019-1313-deiakipytannia-orhanizatsii-ta-provedennia-supervizii/>
5. Порядок надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії): наказ МОН від 14.06.2024 № 855 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 06 serpnia 2024 r. za №1201/42546), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/zi201-24#Text>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1190 «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1190-2018-%D0%BF#Text>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/672-2020-%D0%BF#Text>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.07.2024 № 796 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» : URL: <https://surl.lu/egduyh>
9. Про анкету самооцінювання: наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 № 01-11/26. URL: <https://sqe.gov.ua/law/pro-aiiketiisamoocinyuvannya/>.
10. Рамка безперервного професійного розвитку вчителів. URL: <https://ngscliolteacher.wixsite.com/cpdmsett/cpd-framework>.

Основна література

1. Богданов С. О., Залеська О. В., Федорець О. В., Ключко К. Є., Флярковська О. В. Професійне зростання та емоційна підтримка педагогів: методичний посібник. Київ: ПУЛЬСАРИ. 2021. 56 с. URL: <https://lnk.ua/aVpRd6J4D>
2. Борисенко Ю., Венгловська О., Гладкова Г., Новик І., Стягунова О. Підготовка супервізорів для закладів загальної середньої освіти: комплект навчально-методичного забезпечення. Київ. УІРО. 2024. 10 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/superviziya.-komplekt.pdf>

3. Гладкова Г. Документальне оформлення супервізії: брошура до Типової програми підготовки супервізорів для закладів загальної середньої освіти. УІРО. 2024. 11 с. URL: <https://uied.org.ua/broshury/profesijni-rolifahivczivczentru-profesijnogo-rozvytku-pedagogichnyh-praczivnyukiv/>
4. Клокар Н. І., Нікулочкіна О. В. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа». Київ, 2018. 6 с.
5. Мушкевич М. І. Супервізія: навч. посіб. (до курсу «Супервізія». Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 188 с.
6. Новик І., Борисенко Ю., Венгловська О., Гладкова Г., Стягунова О. Підготовка супервізорів для закладів загальної середньої освіти: комплект навчально-методичного забезпечення. Київ. УІРО. 2024. URL: <https://lnk.ua/geqrzA1V5>
7. Новик І., Венгловська О. Кейс для педагога-наставника. Київ. УІРО. 2023. 30 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/keys-dlyanastavnyka.pdf>
8. Новик І., Венгловська О. Наставництво: професійна підтримка та розвиток педагогів. Київ, УІРО. 2023. 111 с. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/nastavnyctvo-posibnyk.pdf.pdf>
9. Савич Ж. В. Наставництво як інструмент адаптації нових працівників у закладах освіти: практикум. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. С. 6. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38820/1/Z_V_Savych_NYIANPUZO_KUBG.pdf
10. Супервізія не ревізія: методичний poradnik / Ю. О. Борисенко, О. А. Венгловська, Г. В. Гладкова, І. М. Новик, О. О. Стягунова, О. Ф. Федоренко, Я. В. Шеховцова. Київ: УІРО, 2025. 245 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://barna-consult.com/wp-content/uploads/2025/09/Dodatok-V2.18-UIRO_2025-S.149-174-Superviziya-ne-reviziya-.pdf

Додаткова література

1. Керівництво з проведення інтервенцій та супервізій / автор-упорядник Т. Артеменко. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП Черкаської обласної ради. 2021. 48 с. URL: <https://lnk.ua/jVW12Dm4k>
2. Гладкова Г., Новик І. Кейс документів супервізії: додаток до брошури «Документальне оформлення супервізії». УІРО. 2024. 13 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/10jg4pmm1ju2IPjFeDePoGk6IqctFRJ7u/view>
3. Стягунова О. Супервізія як інструмент розвитку професійної саморефлексії. УІРО. 2024. 13 с. URL: <https://lnk.ua/aV7BnD3e1>
4. Типи питань в консультуванні. Особливості консультування. URL: <https://profihealth.org.ua/uk/lessons/193>
5. Українська спілка супервізії та коучингу: вебсторінка. URL: <https://ussc.org.ua/>
6. Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності: збірник діагностичних матеріалів / Ю. Борисенко, О. Венгловська,

Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова, О.Федоренко; за заг.ред. І.Новик. Київ:
УІРО, 2024. URL: <https://lnk.ua/LVbrjk7Vy>